FASİKÜL 47 – SAYFA 7

Çeviri: Regaip Minareci

Türkiye’de özerk yönetim

Yazan: Prof. Ernst Reuter

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulduğu 1923 yılından bu yana geçen yaklaşık yirmi yıl içinde Türkiye’nin gerçekleştirdiği müthiş kalkınma hareketi dışarıdan bakıldığında doğal olarak Türk devlet politikasının gözle görülür büyük icraatlarını bile gölgede bırakıyor izlenimi vermektedir. Yenilgiye uğramış, tükenmiş ve parçalanmış bir ülkeden bağımsız, özgür, kendi kalkınmasıyla ilgili kararlarını kendi alabilen ve bundan sonraki büyük yapılanma için ihtiyacı olan alanı daralmasına izin vermeden elinde tutmuş bir devlet doğmuştur. Türkiye bütün bunları sağlamak içinse komşularıyla arasındaki barışı tehdit edecek herhangi bir talepte bulunma ihtiyacı duymamış, herkesin bildiği gibi de hala böyle bir talebi olmayan bir ülke özelliğine sahiptir.

Ülke başkentinin, baş döndürücü hamleleriyle her yeni gelen ziyaretçiyi hayrete düşüren yeniden inşası, ülkenin gelişimi açısından devrim niteliği taşıyan büyük demiryolu projesi, kaynağını çok iyi korunmuş olan askeri güçten alan ve İkinci Dünya Savaşı’nın büyük karmaşasında bile başarıyla sürdürülmüş olan barışsever tarafsızlık, tamamen hür ve herkesin önünde dimdik duran bağımsız ekonomi politikası – tüm bunlar yabancıların öncelikle dikkatini çeken, tüm dünya tarafından takdirle karşılanan, Türkiye’nin dünyanın gözünde hızla artan itibarının ardındaki önemli gerçeklerdir.

Türk devleti ve onun hükümetinin bu büyük, herkesin takdirini kazanan icraatlarının yanı sıra, ülkede pek dikkat çekmeyen, buna rağmen büyük önem taşıyan bir başka kalkınma çalışması da kendi kendi kendine ilerleme kaydetmektedir: *Kentlerde ve kırsal kesimde modern kavramlara uygun bir özerklik sisteminin gelişmesi.* Ülkedeki mülki yönetim, dünyadaki geleneksel yöntemlerden farksız olarak, mesela Almanya ve Fransa örneğindeki gibi, merkezi idareye bağlı bir yapıya sahiptir. Buna göre ülke, İçişleri Bakanlığı’nın merkezi idaresinde altmış üç vilayetten teşkil edilmiştir ve hükümetin aldığı kararlarla düzen ve güvenliğin korunmasıyla ilgili önlemler devlet odaklı merkezi idare tarafından ülke çapında uygulanabilmektedir. Vilayetin en tepesindeki devlet temsilcisine, yani valiye, birkaç istisna hariç, tüm resmi makamlar bağlıdır ve bu yöneticinin görevi kendi vilayetinde mülki yönetimi temsil edip, birliği sağlamaktır.

Valilerin hukuksal konumları Prusya yönetiminin hükümet başkanlarıyla eş değerdedir. Kamusal düzenin alt kademelerini temsil edenler ise kazaların yöneticileri olan kaymakamlardır ve kaymakamlar, valiliklere bağlıdır. Kaymakamların altındaki son bir kademe de nahiye (bucak) müdürlükleridir. Nahiye müdürleri son yetkili merci olarak mülki yönetimi temsil ederek, köy halkıyla bire bir ilişki içinde bulunurlar. Her nahiyeye genelde on iki köy bağlıdır. Ülkenin toplam altmış üç vilayete bağlı dört yüz elli kazası, bu kazaların da dokuz yüz yirmi nahiyesi bulunmaktadır.

Yukarıda anlatıldığı biçimde örgütlenen yönetim modeli, aslında sadece mülki idarenin yapısını tanımlamaktadır. Bu yapılanma, ülkenin tüm bölgelerindeki özel yönetim çalışmalarını kesinlikle engellememektedir. Bu çalışmalar büyük ölçüde mülki idareyi de yanına alarak, son derece gelişmiş olan *özerklik kurumlarınca* yürütülür. Bu kurumlar kendi sorumluluklarında, kendi bütçeleriyle ve -her yerde olduğu gibi devlet tarafından denetlenmek kaydıyla- kendi hukuksal yetkilerini de kullanarak ülke içindeki kalkınma çalışmalarının çok önemli bir bölümünü üstlenmişlerdir.

Bu özerklik sistemi çerçevesinde karşımıza Avrupa'daki sisteme uygun bir yapılanma çıkmaktadır. Ülkede asli yerel yönetimlerin yanı sıra yerel özerklik kuruluşları vardır. Bilinen özerk yönetimler, yani gerçek anlamlarıyla belediyeler, Türk kanunlarını da gözeterek kendiliklerinden iki gruba ayrılmıştır: *Köy* ve *Belediye.* Bölgesel özerk yönetim, vilayetlerin yerel yönetimleridir ve bunlar, genelde kullanılan "taşra" tanımına rağmen Avrupa modeline çok daha uygundurlar. Bölgesel özellikteki bu yerel yönetim "Vilayet Hususi İdaresi" olarak tanımlanır. Buna karşın, kaza ve nahiyelerde bu tür bölgesel yerel idareler bulunmaz; kaza ve nahiyeler doğrudan mülki yönetim altındadırlar. Vilayetlerin yerel özerk yönetimleri, mülki yönetimlerle birlikte, ancak bağımsız olarak işlerler. Yerel özerklikler ayrı bütçelere sahip olduklarından kendi memur kadrolarını istihdam ederler. İdari meclis, tıpkı Prusya'da eyalet heyetinin de yaptığı gibi, yılda birkaç kez bütçe görüşmelerinde bulunmak ve önemli idari kararları almak üzere toplanır. Bu meclisin başkanı, validir. Burada mülki yönetim ve bölge özerk yönetim meclisi arasındaki ilişkiler Prusya'daki kaza yönetimlerinde olduğu kadar yakındır. Prusya kaza yönetimlerinde bilindiği gibi kaymakam, kaza yönetim toplantılarının başkanlığını yapar ve böylelikle hem devletin hem de özerk yönetimin memuru olma özelliğini taşır. Türkiye'de 1936 vergi reformuyla, önemli görevlerini yerine getirebilmeleri için söz konusu vilayet yerel yönetimlerine büyük vergileri toplama yetkisi tümüyle devredilmiştir. Bu vergiler ana hatlarıyla, tarımdaki *arazı vergisi,* genelde büyük şehirlerde uygulanan *emlak vergisi* ve hem şehirlerde hem de kırsal kesimde aynı derecede önem taşıyan *yol vergisi*dir. Vergi reformu uygulamasında en çok öne çıkan kalem ise, reform kararında açıkça

belirtilen bir madde uyarınca (6TL eşittir 12 RM- Reichsmark) yılda bir kez yaşı 19 ile 60 arasında olan tüm erkeklerden alınan kafa vergisidir. Bu vergi 1932 yılında çıkarıldığı ilk haliyle Almanya'daki vatandaşlık vergisini hatırlatmaktadır. Şu sıralar, tıpkı vatandaşlık vergisinde de yapıldığı gibi, bu verginin çalışan kadınlara da uygulanması ve kanun maddesinin vergi yükümlülerinin varlık ve gelir durumuna göre yeniden ele alınması tartışılmaktadır. Arazi vergisi, geliştirilmiş tarım için birkaç özel düzenleme hariç, belirlenen vergi matrahının yüzde bir ya da bir buçuk tutarındadır. Emlak vergisi %20 amortisman vs. çıkarıldıktan sonra binanın ham maliyet fiyatının %12'sidir. Vergi matrahlarının belirlenmesi yerel yönetimlerce yapılır, ancak vatandaşın merkezlere itiraz hakkı her zaman mevcuttur.

Belediyeler, bu gelirlerden büyük giderlerini karşılarlar. Bu gider kalemlerinin en önemlileri, eğitim (*ilkokullar*), *yol inşası, hastaneler* ve ülkenin iklim şartlarından dolayı son derece gerekli olan (örneğin sıtmayla mücadele) genel sağlık harcamalarıdır. Yerel yönetimlerin tüm kültürel ve ekonomik teşvik tedbirleri alanlarında oynadıkları rol her geçen gün giderek büyüdüğü için bütçeleri de her yıl artmaktadır. Ülkenin tüm bu alanlarda sağladığı başarıyı algılayabilmek için sadece devletin ayırdığı bütçeye bakmakla yetinenler, gerçeği yansıtmayan bir sonuca varırlar. Mesela halk eğitimiyle ilgili olarak bilinmelidir ki, ilkokul eğitiminin tüm giderleri (bina giderleri ve öğretmen maaşları) belediyeler tarafından karşılanmaktadır. Bunun dışında yıldan yıla büyük ilerleme kaydeden yol yapımı için ayrılan bütçenin önemli bir bölümü de belediyeler sağlarlar. Devletin bir yılda ayırdığı bütçeyle yerel yönetimlerin giderlerini karşılaştırmaya çalışanlar, doğal olarak ilk bakışta yerel yönetimlerin aleyhine bir sonuçla karşılaşırlar. Oysa devlet, bütçesinin ciddi bir bölümünü sağladığı barışla paralel olarak büyüyen bir ordunun giderlerini karşılamaya ayırmak zorundadır. Yine de unutulmamalıdır ki, tahmini rakamlarla 400 milyon TL civarındaki bir devlet bütçesi karşısında 50 milyon TL tutarındaki hiç de azımsanamayacak bir yerel yönetim bütçesi durmaktadır. Barış ortamının sürdüğü sürece bu denge doğal olarak belediyelerin lehide gelişecektir. Çünkü Türkiye dünyada olduğu gibi yerel harcamaların artırılması yönünde bir politika izlemektedir.

Ancak Türk kanunlarına göre gerçek özerk yönetim meclisleri *köyler* ve *vilayetler*dir. Türkiye Cumhuriyeti hükümeti, ülkenin kendine has özelliklerine ve geleneklerine uyum sağlamış bu iki yönetim birimi için çok uzun hazırlıklardan sonra 1930 yılında iki yeni temel kanun çıkarma yoluna gitmiştir. Bu kanunlar hemen bugün ya da ileride bazı yönleriyle düzeltilmeyi gerektiriyor olabilirler. Ancak Türkiye'ye sağlayacakları tarihi önemleri açısından Freiherr von Stein'ın yönetim reformlarıyla karşılaştırılacak niteliktedirler. Öyle ki, Freiherr von Stein'ın hazırladığı il idare planı, uğradığı birçok değişikliğe rağmen bugün Alman vilayet

kanununun temel hatlarını oluşturmaktadır. Türkiye'de bu iki kanunda karar kılınmasının nedeni, köy ve büyük şehirlerin yerleşim merkezlerindeki yaşam şartlarının gösterdiği anlaşılır farklılıktır. Ancak ana hatları açısından iki kanun da aynı fikir anlayışına göre yapılandırılmıştır. Temel fikir, tüm yerel birimlerin kanunlara uymakla birlikte, kendi düzenlemeleri doğrultusunda ve kendi sorumlulukları çerçevesinde özerk bir yönetime sahip olmalarıdır. Doğrudan yapılan yerel seçimlerle yerel meclisler oluşur (köylerde seçilmiş meclisin yerini kadınlar dahil oy hakkı olan köy heyeti alır). Yerel meclis, dört yıllık görev süresi için belediye reisini seçer, yıllık yerel bütçeyi onaylar. Görevlerinden biri de yönetimin önemli kararlarına katılmaktır. Bir başka deyişle, yerel meclis kararları tek başına almak durumundadır, çünkü net bir biçimde tek meclis sistemi prensibi mevcuttur. Yerel meclisler yönetmez, sadece kararlar alır. Alınan kararların uygulanmasını denetlemek yerel meclisin idarecisi olan belediye reisinin görevidir. Reis, yerel organizasyonların başı olması sıfatıyla aynı zamanda yerel meclisin başkanıdır. Bir dizi önemli idari işlerin yönetimi bir karma komisyon olan vilayet komitesi tarafından yürütülür. Bu komitenin bir kısmı büyük yönetim kollarının idarecileri olan mesleki üyelerden bir kısmı da yerel meclis tarafından seçilmiş onursal temsilcilerden meydana gelir ve komite başkanlığını yine belediye reisi yürütür. Bu vilayet komitesi Alman vilayet kanununun eski belediye meclisiyle karşılaştırılabilir; ancak tek meclis sistemi uygulaması nedeniyle bu komitenin görev alanı sadece önemli kararlarla sınırlıdır. Komitenin başlıca sorumlulukları arasında fiyat ve işyeri yönetmeliklerini ihlal edenleri cezalandırmak gibi hukuksal görevler de vardır.

Vilayetlerin yetki ve çalışma imkanları çok geniş tutulmuştur. Ama Türk vilayetleri -Alman yasalarının belediyelere tanıdığı gibi- genel yetkilerle donatılmamışlardır. Alman yasaları – özel bir kanunla başka mercilere devredilen bazı alanlar dışında- belediyelere her şeyi yapabilecek tam yetki vermektedir. Bu sınırlı gibi görünen yetkiye rağmen Türkiye'de vilayetlerin çalışma alanlarıyla ilgili yasa maddesi öylesine geniş tutulmuştur ki, pratikte iki ülke arasında fark bulunmamaktadır. Başka ülkelerde özel sektörün elinde bulunan birçok iş alanları için Türkiye'de resmi makamlardan girişimcilik beklenildiği göz önünde bulundurulursa, vilayetlerin faaliyet alanlarının hayli kapsamlı olduğu ortaya çıkar. Belediyeler her yerde olduğu gibi belediye işletmelerini denetlerler, yol yapımı, şehircilik ve sağlık alanında çalışırlar. İlkokullar bölge yönetimleri tarafından kuruldukları ve yönetildikleri için, belediyelerin faaliyetleri sadece eğitim alanında biraz kısıtlı tutulmuştur.

Belediye yönetimleri her yerde olduğu gibi devlet denetimi altındadır, devleti de valiler temsil etmektedir. Ancak bu devlet denetimi asla dayatıcı olmayıp, tamamen mevcut yasalar çerçevesinde işlemektedir. Belediyeler

tarafından alınan bir karara yapılan her itiraz, yasal zemine dayalıdır ve belediye organları bu tür itirazlara karşı Ankara'daki Yargıtay'a başvurma şansına sahiptirler. Yargıtay, çok sayıda bireysel karara da bakan kapsamlı bir yargı mercidir.

Belediye faaliyetlerinin haklı ve anlaşılır amacı, vilayetlere ülke çapında ortak bir yön vermek ve özellikle her bölgede gerçekten acil olan işlere öncelik tanınmasını sağlamaktır. İşte bu nedenle özerk yönetimle ilgili iki temel yasanın çıkmasından hemen sonra Ankara Belediyesine bağlı bir teknik inşaat komisyonu kurulmuştur. Komisyonun görevi, on binin üzerinde nüfusa sahip şehirlere önemli inşaatlarda teknik ve finansal danışmanlık yapmak, bu şehirler için projeler geliştirmek, bu şehirlere başkaları tarafından sağlanan projeleri ise bağlı bulundukları Çalışma Bakanlığı tarafından sorunsuz bir şekilde onaylanabilecek düzeyde denetlemek ve tamamlamaktır. Bu komisyon şehirlerin su ihtiyacının karşılanmasını ilk faaliyetlerinden biri olarak sıkı bir şekilde ele almıştır. Geride bıraktığımız birkaç yıl içinde o kadar çok sayıda su şebekesi kurulmuş ve bu doğrultuda o kadar çok proje detaylandırılmıştır ki, on binin üzerinde nüfusa sahip tüm Türk şehirlerinin su ihtiyaçlarının musluklarından akan suyla mükemmel bir şekilde karşılanacağı günler çok yakındır. Belediyelerin imar planları da aynı sistematik çalışmayla ele alınmış bulunmaktadır. 1933 yılında vilayetlerin imarlaşmasıyla ilgili olarak çıkarılan bir kanun (ki Alman vilayetleri imar planları üzerinde çalışan böylesi bir yasal kaynağa sahip olmayı ne kadar isterlerdi) her vilayeti çağdaş ilkeler doğrultusunda bir imar planı hazırlamaya zorunlu kılmaktadır. Bunun ön çalışması olarak vilayetlerin kartografik kayıtları ve gayrimenkul kütüklerinin tesisine büyük teşvikler sağlanmakta ve bu çalışmalar, tüm ülke çapında her geçen yıl büyük bir ilerleme kaydetmektedir. Yavaş yavaş bütün vilayetler sırayla gelecekte kaydetmeyi planladıkları ilerlemeleri birer imar planı şeklinde ortaya koymaktadırlar. Bir başka sevindirici bir gelişme de Türk devletinin, çağdaş yapılaşma şekli olan alçak yapıları tercih etmesidir. Nüfusu elli binin altında olan şehirlerde üç katın üzerine kesinlikle çıkılamazken, daha büyük şehirlerde ise daha yüksek binaların inşasına sadece belirli bulvarlarda izin verilmektedir. Beş katı aşacak binalar için bakanlık izni mutlaka şart koşulmaktadır. Belli ki Türkiye kendi topraklarını, biz Avrupalıları büyük çaresizliğe sürüklemiş olan kiralık kışla sisteminin uzantılarının yaratacağı kaostan bilinçli bir şekilde korumak istemektedir. Tüm dünyanın da bildiği gibi Türkiye, büyük kentlerinin imar planlarını geliştirme çalışmaları için Avrupa'nın bu alanda önde gelen bilirkişilerine başvurmuştur. Bu çalışmalar doğrultusunda Hermann *Jansen Ankara'*nın yanı sıra birçok başka şehrin de imar planını hazırlamıştır; Fransız *Prost* ise, son yıllarda sıkı bir şekilde ele alınan İstanbul'un gelişim planı üzerinde birkaç yıldan beri çalışmalarını sürdürmektedir. Ülkenin üçüncü büyük

kenti olan *İzmir* içinse, ünlü İsviçreli mimar *Le Corbusier* öngörülmüş olsa da, savaşın başlaması bu planların zorunlu olarak beklemeye alınmasına yol açmıştır. Kamuya ait tüm binaların teknik denetiminden sorumlu olan Çalışma Bakanlığı'nda ise Berlin'in eski belediye imar müşaviri *Martin Wagner* uzun yıllar görev yaptıktan sonra, şimdilerde bu bakanlıkta Hamburg Altona'nın eski belediye imar müşaviri *Oelsner* danışman olarak çalışmaktadır. Türk mimarlar ve şehircilik alanındaki bilirkişiler de Türk şehirleri için çok sayıda imar planı geliştirmişlerdir. Nüfusun genişlemesiyle paralel olarak yürüyen kentsel gelişimin tesadüfe bırakılmaması, Avrupa kentlerinin gelişimi sırasında yapılan hata ve edinilen kötü tecrübelerden ders alınması için her yerde büyük ve istekli bir çaba gözlenmektedir. Nüfusun genişlemesi noktasına tekrar değinirsek, bugün on sekiz milyon olan Türkiye nüfusunun gelecekte elli milyona ulaşacağı öngörülmektedir ve ülke toprakları bu nüfusu barındırmak açısından kuşkusuz yeterli olacaktır. Türk hükümeti, geç kalınmadan yapılan bir planlamayla sağlıklı ve düzgün olan ikamet ve yaşam imkanlarının korunmasını sağlamak istemektedir. Bu çağdaş akım, tek ailenin barındığı evlerin zaten Türk geleneklerinde mevcut olmasından dolayı destek bulmaktadır. Birçok şehirde halka ucuz konut sağlayacak kooperatifler kurulmaktadır ve savaş bittikten sonra, kentlerin bahçeli evlerden oluşmasını öngören yönetmeliğe göre inşa edilmiş meskenlerin sayısı hızla artacaktır. Çok sistemli bir şekilde ilerleyen bir başka çalışma da, şehirlerin her yerinde yeşil alanların yaratılmasıdır. Bulvarların ağaçlandırılması şehir imar kanununda öngörülmüş olup, tüm ülkede büyük bir istek ve titizlikle uygulanmaktadır. Kentlerin ortasındaki eski ve terk edilmiş mezarlıklar kaldırılıp, yerlerine parklar ve dinlenme alanları yapılmaktadır. Yıllık raporlarında ya da verdikleri röportajlarda gururla yeni "Şehir Parkı"ndan söz etmeyen şehir artık yok gibidir.

Belediye işletmeleri arasında özellikle elektrik şebekesi kuran şirketlerin gelişerek büyüdüğü göze çarpmaktadır. Türkiye'de belediye yönetmeliğine göre yönetilen yaklaşık 560 belediye bulunmaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki, bunların ancak doksan ikisi şehircilik anlayışına uygun yerleşim alanlarına sahiptir ve buralarda on binin üzerinde nüfus yaşamaktadır. Bunların dışında kalanlar kendi içlerinde kapalı küçük yerleşim birimleridir. Ülkenin doğusundaki çok sayıda küçük mahalle, öngörülen iki bin nüfus şartına ulaşmamış olsalar bile, belediye yönetmeliğine göre yönetilirler. 1939 yılında hazırlanan ve bir süre önce açıklanan rapora göre, 567 belediyeden yüz yetmişi elektrik santraline kavuşmuştur. Şu anki şartların zorluğuna rağmen bu alandaki genişleme devam etmektedir. Çalışmalar ve beklentiler kentlere bağlı tüm yerleşim birimlerini kısa bir süre içinde elektriğe kavuşturmak yönündedir. On bin nüfuslu gerçek şehirler ise bugün istisnasız olarak elektrik kullanabilmektedir. Tabii ki ülkenin tek yerel problemi, bölgeleri elektriğe

kavuşturmak değildir. Çalışma Bakanlığına bağlı bir araştırma komisyonu, özellikle ülkenin su kaynaklarını işler hale getirmek için hazırladığı geniş çaplı planlar üzerinde çalışmalarını yürütmektedir. Tahminlere göre, savaş biter bitmez Ege bölgesinde enerji üretimini sağlamak için büyük bir barajın yapımına başlanacak ve böylelikle bu bölgedeki küçük yerleşim birimlerine de enerji sağlanmış olacaktır.

Tabii ki her yere itfaiye, cadde temizleme ve çöp kaldırma tesisleri kurulmaktadır. Ayrıca mezbahaların sayısı da çok artmıştır. Ancak bu tesislerin yapımındaki amaçlardan biri de belediyelere gelir sağlanmasıdır; çünkü bu hizmetlere ödenen ücretler vergi niteliğindedir ve belediyelerin önemli bir finansal kaynağını oluşturmaktadır. Türkiye'deki yaşam şartlarına bağlı olarak belediyeler sinema, otel, toplantı salonları ve kahvehanelerin de işletmesini elinde tutmaktadır. Hamamlar da belediye işletmeleri arasında yer almaktadır.

Her bir vilayetin kendi imkanlarıyla tüm bu önemli işlerin üstesinden gelmesi mümkün olamayacağı için, 1933 yılında Belediyeler Bankası kurulmuştur. Bu bankanın Atatürk Bulvarı'ndaki görkemli binası, şehre ilk kez gelenlerin hemen dikkatini çekecek özelliktedir. Belediyeler Bankası'nın başlangıçta 15 milyon TL olarak öngörülen sermayesi, belediyelerin elde ettikleri gelirlerin her yıl yüzde beşini bu bankaya yatırarak, hissedar konumuna geçmeleriyle sağlanmaktadır. Bankanın sermayesi şimdilerde yaklaşık 12 milyona yükselmiş olup, yasayla belirlenen hedefe iki yıl içinde ulaşılması beklenmektedir. Tecrübelerden yola çıkılarak hedeflenen şey, Belediyeler Bankası'nı tüm özerk yönetimlerin bankasına, yani yerel bir bankaya dönüştürmektir. Böyle bir durumda bu bankanın sermayesi 100 milyon TL olarak belirlenecektir. Son bilançoların açıklandığı Mayıs 1941 tarihine kadar bankanın belediyelere verdiği 14.5 milyon TL kredinin yarısından fazlası su ve elektrik için kullanılmıştır. Banka, bu krediler için belediyelerden %5.5 tutarında faiz talep etmekte ve geri ödemeyi on beş yıla yaymaktadır. Banka şimdilerde belediyelerin sermayeye yaptıkları katkılardan, eski kredilerin geri ödemelerinden ve elde ettiği net karlardan sağladığı girdilerle yılda ortalama 2.5 milyar TL tutarında yeni krediler dağıtabilmektedir. Böylece finansal gücü her geçen yıl artış kaydetmektedir. Banka, belediyeler için yararı her geçen yıl artan bir tür zorunlu "kumbara" niteliği taşımaktadır. Önemli rakamlara ulaşan yıllık net karın sadece küçük bir bölümü belediyelere aktarılmaktadır. Karın ortalama yarısı, ki bunlara yüksek orandaki rezervler de dahildir, sermaye artırımı için kullanılmakta, diğer yarısıyla da yukarıda sözü edilen şehir imar komisyonunun yönetim giderleri karşılanmaktadır. Net karın ortalama dörtte biri belediyelere aktarılmaktadır. Bu kaynaklarla su ve elektrik şebekeleri, mezbahalar, yol yapımı gibi kalemler için yapılan giderler finanse edilmektedir. Belediyeler

Bankası bir süre önce de İstanbul Belediyesi'ne de imar işleri için 5 milyon TL tutarında kredi açmıştır.

1935 yılından bu yana bankanın yayınladığı bol resimli bir dergi, belediyenin yönetim birimlerinde görevli memur ve çalışanlara mesleki eğitimleri açısından büyük yararlar sağlamıştır. Dergi aynı zamanda belediyelerin giderek genişleyen çalışma alanlarının tanıtılması konusunda önemli bir bilgi kaynağı özelliğini taşımaktadır. Derginin eski sayılarından birinde (Sayı 31) yer verilen Siyasal Bilimler Yüksek Okulu, modern belediyecilikte karşılaşılan sorunların giderilmesi konusunu 1938 yılından beri ders olarak okutmaya başlamıştır. O tarihten beri okulun son sınıf öğrencilerine belediyelerin hukuki, finansal, ekonomik ve teknik sorunları zorunlu ders olarak verilmektedir. Bu derslerde ülkenin özel ihtiyaçlarının ele alınmasına bilhassa dikkat edilmektedir. Son dönemlerde memur eğitiminin ülke genelinde büyük bir ağırlık kazandığı dikkate alınırsa, uzun zamandan beri açılması gündemde olan belediye memurları eğitim kurumu için hazırlanan planların savaş biter bitmez netlik kazanacağı tahmin edilmektedir.

Ülkedeki tarıma dayalı yapıya uygun olarak, Türkiye'de halkın önemli bir bölümü köylerde yaşamaktadır. Bugünkü dağılıma göre, nüfusun dört milyonunun kentlerde, on dört milyonunun ise köylerde yaşadığından söz edebiliriz. Kentsel nüfusu gösteren rakamlar iyimser bir tablo olarak kabul edilmelidir. Türkiye'deki köy sayısı 35 bin civarındadır. Bunların 18 binden fazlası 500'ün altında nüfusa sahiptir. Sadece 7 bin köyün nüfusu 500'ü aşabilmektedir. Bu büyük sayılabilecek köyler Trakya'da ve Batı Anadolu'dadır. Bu bölgelerde son derece gelişmiş, üstün yaşam şartlarına sahip yerleşim birimleri de mevcuttur. Vilayet kanunuyla birlikte çıkarılan köy kanunu, özellikle nüfusu yüz elliyi aşan köylerde yerel özerk yönetimlerin kapsamlı bir şekilde geliştirilmesini öngörmektedir. Köyün en tepesindeki ve yaşı en ileri olan kişi, köy heyeti tarafından seçilen muhtardır. Muhtarın çalışma heyetini, ihtiyar heyetinden meydana gelen *Köy Konseyi* oluşturur. Köy konseyi, köyün yıllık bütçesini belirlemek gibi önemli kararlar almaktır. Kabul edilmelidir ki, köylerde hem ekonomik açıdan hem de diğer konularda büyük sıkıntılar yaşanmaktadır. Vilayetlerde belediyelerin kişi başına el ettiği gelirin 3-10 TL arasında bulunduğu, bunun ortalamasının da yaklaşık 6 TL olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu gelirler köylerde anlaşılacağı gibi çok daha düşüktür ve yılda 1-2 Lira civarındadır. Ama bunun karşılığında da bu küçük yerleşim birimlerinde birçok önemli iş köylüler arasındaki imece usulüyle halledilmektedir. Hatta bölgelerdeki yol yapımı da bu sisteme göre ilerlemektedir. Belediye yönetimleri yol yapımlarına katılıyor olsa da köylerin imece çalışmaları vazgeçilemez bir desteği sağlamaktadır. Buna karşın hükümetin sıkı bir şekilde ele aldığı ilkokul eğitim programının (köy

öğretmenlerinin sistemli bir şekilde eğitilmesi) her geçen yıl büyük hamleler yapmakta olduğunu, ilerleme ruhunun ne denli yeni büyük güçler yarattığını ülkenin her yerindeki binlerce ayrıntıdan fark etmek mümkündür. Kemalizm'in sadece vilayetlerle sınırlı bir hareket değil, aksine her yere, ülkenin en ücra köşelerine bile yeni bir yaşam sağlayacak her türlü imkanı harekete geçiren bir güç olduğu dikkatli bir gözlemcinin gözünden kaçmamaktadır. *Özerk yönetim fikri ve kendi kendilerinden sorumlu yerel güçlerin gelişip yayılması, bu büyük tarihi reform hareketinin ana fikirlerinden birini oluşturmaktadır.*

Ülkenin çehresi durdurulamaz ve emin adımlarla değişmektedir.

Resim altları:

Sayfa 7:

Ankara Belediyeler Bankası

Sayfa 8:

Ankara Bahçelievler'de sıraevler

Sayfa 9:

Bahçelievler'den bir başka görüntü

Sayfa 10:

1) Samsun Şehir Parkı girişi; arka planda Atatürk Süvari Heykeli
2) Amasya Şehir Parkı

Sayfa 11:

1) Malatya Hükümet Konağı
2) Anadolu'da bir köy evi

Sayfa 12:

Afyon'da Belediye Parkı

Sayfa 13:

Adana mezbahası

Sayfa 17:

Dikili İmar Planı

1) Hükümet Konağı
2) Karakol – Jandarma
3) Kaymakamlık
4) Otel
5) Maliye
6) Postane ve Bankalar
7) Halkevi
8) Belediye
9) Sinema
10) Gümrük
11) Büyük bina (yatay)
12) …
13) Çay Bahçesi ve Dinlenme Alanı
14) Demiryolları
15) Pazar Yeri
16) Hal
17) Küçük Esnaf
18) Çarşı
19) Tekel Binası
20) Kooperatif Binaları
21) Cami
22) Mahalle Pazarı
23) Şehir Garajı
24) Komutanlık
25) Otomobil Park Alanı
26) Stadyum
27) Tenis Sahası
28) Sahil Sağlık Merkezi
29) Depo
30) Müftülük
31) Ortaokul
32) İlkokul
33) …
34) Hastane
35) Hapishane
36) Misafirhane
37) Hayvan Pazarı
38) Hububat Pazarı
39) Daha sonra imar edilmek üzere bırakılmış yeşil alan
40) Villalar
41) Plaj
42) Giyinme Kabinleri